

Vängrudder eller massaktion

Under civil olydnad vid Seabrooks kärnkraftverk i New Hampshire 1976 uppfanns vägrupper. Istället för att agera som en massa agerade aktivisterna i små vägrupper. Ett par tusen deltagare verkade i vägrupper på två till femton personer i varje grupp. Erfarenheter från feministiska stödgrupper var en viktig del av denna utveckling. Åren efter Seabrook utvecklades olika former av koordineringsgrupper för att samordna vägrupperna under aktioner.

Undvika centralstyrning

Koordineringsgruppen skulle inte bli en ny styrelse eller ledning som styrde aktionen. Vägrupperna var de som planerade och organiserade. Under "en aktion" utförde vägrupperna mängder av olika aktioner. Aktioner inne på militärbaser och kärnkraftverk blev myller av teater, musik, religiösa ceremonier, byggande av ekologiska hem, rivande av stängsel och samtal med vakter och polis.

När en aktion bestod av flera vägrupper blev den snart ett eget samhälle. Ett samhälle är inte en organisation. Det går inte att centralstyra samhällen. Ett samhälle är när personer, grupper och institutioner börjar cirkulera runt något sorts torg. Aktionsplatsen blev torget. Motstånd som blir samhälle får liv. Motstånd börjar leva på oförutsägbara sätt. Fast inte individualistiskt. Samhällen består inte av atomer. Grupper, organisationer, institutioner och personer hamnar i resonans med varandra. De kopplar sig.

Struktur behövs för att undvika maktkoncentration

För att inte vägruppernas olika aktioner skulle motverka eller undergräva varandra fastställde koordineringsgrupper tydliga intentioner och tuffa riktlinjer. I riktlinjerna för civil olydnad som publicerades i aktionsmanualer ingick nästan alltid att alla deltagare var tvungna att gå igenom ickevåldsträning och vara med i en vägrupp.

Skarpa strukturer och riktlinjer gjorde paradoxalt nog att centralstyrning kunde undvikas. Centralt fastställda ramar gjorde centralstyrning överflödigt.

Vängrupperna hamnade i resonans med varandra via gemensam träning, motståndsfestivaler, rättegångar och koordineringsgrupper. De kunde på så sätt stärka varandra trots att deras politiska uppfattningar kunde stå väldigt långt ifrån varandra. Många vängrupper stod förmodligen närmare flera av de poliser som grep dem än vissa av de vängrupper som de gjorde aktion tillsammans med.

Helhetstänkande inom vänster och religion

Denna form av myllrande allianser av vängrupps-civil olydnad är inte allenarådande i ickevåldsrörelsen. När denna vängruppstradition samarbetar med vana organisatörer inom traditionell vänster, kyrka och andra religioner så möts den ofta av begreppet helhet.

- Aktionen måste vara en helhet.
- Vi tar beslut gemensamt. Vi behöver stå enade.

I praktiken översätts denna "helhet" till att stormöte, samordningsgrupp eller koordineringsgrupp ska styra det som händer på aktionen. Istället för ett myller där alla deltagare genom vängrupperna planerar olika aktioner så börjar en grupp styra det som ska hända. De som vill följa dessa beslut inbjuds att delta. Myllrande motståndssamhällen ersätts av centralstyrning.

Formlös civil olydnad

Kravet på "helhet" kan vara en konstruktiv reaktion på den andra ytterligheten: när några sammankallar till en aktion där alla gör som de vill. Dessa aktioner blir formlösa. Motståndet mellan de motståndsgrupper som deltar försvinner. Skillnader och konflikter förlorar sin kreativa funktion.

Aktionen övergår till massaktion, det innebär att den individualiseras. Individer (individuella grupper och personer) hamnar inte i resonans med varandra. Just därför hamnar de istället i resonans med polis, i resonans med själva konfrontationen. "Konfrontationen" blir det centralstyrande organet. Aktionerna kontrolleras av konfrontationen istället för att bli levande samhällen.

Ifall civil olydnad inte ska bli kraftlöst och styrt av själva konfrontationen behöver civil olydnad bryta med frestelsen att bli antihistorisk. Aktivism blir

gärna antihistorisk, den glömmar traditionen av erfarenheter och misstag. Istället för att glömma bort bör motstånd utveckla traditionen av vängrupper, ickevåldsträning, ickevåldsriktlinjer och radikala visioner. För att ickevåld ska bli kreativt behöver det bygga vidare på på sin egen historia.

Traditionen möjliggör radikala brott. Det går inte att bryta eller ändra på metoder som systematiskt glöms bort. Minnet av tidigare sårbart och ofullkomligt motstånd behöver finnas med i nya aktioner. Först då blir motståndet dynamiskt. Det kan historiskt bryta med sin egen historia.

Motstånd blir därmed att leva de samhällen vi vill ha.

Per Herngren

2013 05 09, version 0.1

Referens

Per Herngren, "[Vängrupp](#)", kapitel i *Handbok i civil olydnad*, Bonniers, 1990.